

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 347.963

DOI 10.32782/2523-4269-2023-84-76-81

Бородіна Ірина Валеріївна,

кандидат юридичних наук, доцент

(Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7611-6575>

Дудченко Олександр Юрійович,

кандидат юридичних наук, доцент

(Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4733-2139>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІКИ ТА ЗНАКІВ РОЗРІЗНЕННЯ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено аналізу законопроектів щодо вдосконалення норм використання символіки та знаків розрізнення в органах прокуратури. У статті проаналізовано питання щодо можливості й необхідності вдосконалення правових норм про використання символіки, форменого одягу та знаків розрізнення в органах прокуратури та пропонується власне бачення цих механізмів. Після систематичного аналізу запропонованих змін і чинного законодавства України, з огляду на сучасні державно-правові реалії, зазначено, що до питання запровадження форменого одягу в органах прокуратури необхідно підходити соціально виважено, науково обґрунтовано та фінансово прораховано. Акцентується увага, що відповідно до національного чинного законодавства та реальної ситуації не бачається, що запропоновані зміни можуть системно вирішити питання підвищення професійного рівня прокурорів чи слугуватимуть додатковим мотиватором у їхній діяльності.

Ключові слова: прокуратура, прокурорська діяльність, класні чини, формений одяг прокурорів, правовий статус прокурора.

Постановка проблеми. Організація та функціонування системи прокуратури України є предметом інтенсивного наукового дослідження. Учені звертають увагу на виклики та перспективи вдосконалення правових основ прокурорської інституції. Актуальними є питання належного виконання прокурорами своїх обов'язків, стратегії ефективного кадрового управління, модернізації системи прокуратури, а також підвищення ефективності прокурорської діяльності. Така увага до цієї сфери впливає з ключової ролі прокуратури в соціумі та державі, високих суспільних очікувань, асоційованих з прокурорською діяльністю, та авторитетного іміджу цієї інституції.

У сучасних умовах, зокрема, враховуючи військовий опір, здійснюваний Збройними силами України, дослі-

дження оптимальної моделі функціонування прокуратури стає особливо актуальним. Діяльність вітчизняної прокуратури не обмежується традиційними завданнями забезпечення правопорядку та захисту прав людини, у воєнний період її роль має істотно змінитися. Як важлива частина системи правопорядку, прокуратура стикається з новими викликами, викликаними потребами суспільства у відновленні справедливості, а також участі в процесах притягнення до відповідальності за міжнародні злочини та злочини, що підривають національну безпеку України.

З урахуванням цих підвищених очікувань важливо підкреслити значущість цілеспрямованих та практично ефективних змін у статусі прокурорської системи.

Прокуратура України, фактично від моменту закладення основ української державності, перебуває в процесі безперервного реформування. Відзначимо, що в процесі цього довгострокового процесу не завжди ефективно реалізовувалися передбачені концепції і втілювалися заходи, які іноді демонстрували результати, суперечливі первинно поставленим завданням. Наявні зміни, зокрема, мали тенденцію бути реактивними, визначалися певними соціально-політичними контекстами та не завжди були систематизованими [1, с. 4]. Тому критичний та аналітичний підхід до майбутніх законодавчих ініціатив у сфері прокуратури є суттєвим.

Наразі на розгляді у Верховній Раді України (далі – ВРУ) перебуває декілька законопроектів щодо окремих питань реформування прокуратури. З огляду на тематику дослідження, ми проаналізуємо деякі положення проекту закону про внесення змін до Закону України (далі – ЗУ) «Про прокуратуру» щодо вдосконалення норм використання символіки та знаків розрізнення в органах прокуратури [2]. Указаним проектом пропонується внести такі зміни до ЗУ «Про прокуратуру» [3]: а) закріпити на законодавчому рівні використання символіки та знаків розрізнення в органах прокуратури, а також визначити обов'язкові випадки носіння форменого одягу прокурорами (зміни до ст. 85-1 ЗУ «Про прокуратуру»); б) встановити, що положення про формений одяг працівників органів прокуратури набувають чинності з 1 січня 2024 року.

Мета статті – всебічно проаналізувати питання щодо можливості та необхідності вдосконалення правових норм про використання символіки, форменого одягу, а також знаків розрізнення в органах прокуратури та запропонувати власне бачення цих механізмів.

Виклад основного матеріалу. Щодо необхідності закріплення на законодавчому рівні використання символіки та знаків розрізнення в органах прокуратури (пропозиції змін до частини першої статті 85-1 ЗУ «Про прокуратуру»), то в пропонованому законопроекті ми бачимо вказівку на доповнення ЗУ «Про прокуратуру» статтею 85-1 такого змісту: «Стаття 85-1. Символіка і знаки розрізнення працівників органів прокуратури. 1. Офіс Генерального прокурора має свою символіку: емблему та прапор Офісу Генерального прокурора. Опис, малюнок та порядок їх використання затверджуються Президентом України. Особливості використання органами прокуратури та державними установами, що функціонують при Офісі Генерального прокурора, емблеми та прапора Офісу Генерального прокурора визначаються Генеральним прокурором» [2].

При цьому виникає декілька питань. По-перше, у вітчизняному правовому полі вже є нормативно-правовий акт, що закріплює символіку Офісу Генерального прокурора. Цим актом є чинний Указ Президента України «Про символіку Офісу Генерального прокурора» № 506/2021 від 06.10.2021 [4]. Чинним Указом засновано емблему й прапор Офісу Генерального прокурора, а також Опис емблеми Офісу Генерального прокурора; Малюнок емблеми Офісу Генерального прокурора; Опис прапора Офісу Генерального прокурора; Малюнок прапора Офісу Генерального прокурора; Порядок використання емблеми та прапора Офісу Генерального прокурора.

По-друге, не зовсім зрозуміло, як термінологічно (а звідси і за смисловим навантаженням) має співвідноситися стаття перша ЗУ «Про Прокуратуру» із пропонованими змінами. Ідеться про те, що відповідно до статті 1 «Прокуратура України становить єдину систему, яка

в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави» [3]. Єдність системи прокуратури – основоположна конституційна засада побудови системи прокуратури, що означає впорядковану належність усіх прокуратур України до єдиної системи прокуратури України, яку очолює Генеральний прокурор [5]. Тобто єдність системи в цьому ракурсі – це всі символи, емблеми та інші символіки, які, на нашу думку, мають поширюватися однаковою мірою на всі органи прокуратури як на цілісну систему, як цілу державну інституцію. Щодо знаків розрізнення, які вони мають бути, чи вміщують вони символіку Офісу Генерального прокурора, чи це будуть окремі знаки – то важко щось сказати й проаналізувати без їх конкретизації в законопроекті. Тому можемо запропонувати лише такий варіант: символіка має бути одна для всієї системи органів прокуратури, тобто символіка прокуратури України.

І, по-третє, якщо вже й доповнювати ЗУ «Про прокуратуру» статтею про символіку системи прокуратури України¹, то зробити це доцільно не в Розділі IX «Соціальне та матеріально-побутове забезпечення прокурора та інших працівників органів прокуратури», а можливо, в Розділі I «Засади організації і діяльності прокуратури» або Розділі II «Організаційні основи системи прокуратури».

Щодо необхідності закріплення на законодавчому рівні та визначення обов'язкових випадків носіння форменого одягу прокурорами (пропоновані зміни до частини другої та третьої статті 85-1 ЗУ «Про прокуратуру»), то автори законопроекту пропонують доповнити частину другу статті 85-1 такого змісту: «2. Працівники прокуратури, яким присвоєно класні чини, мають єдиний формений одяг з відповідними знаками розрізнення, що видається безкоштовно. 3. Порядок носіння форменого одягу працівниками прокуратури визначається Генеральним прокурором. Носіння форменого одягу працівниками прокуратури є обов'язковим при підтриманні публічного обвинувачення в суді в справах щодо злочинів проти основ національної безпеки України, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, військових кримінальних правопорушень та представництві інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом» [2].

Аналізуючи цю норму, насамперед хочеться нагадати Висновок Венеціанської комісії на проект чинного зараз ЗУ «Про прокуратуру» (висновок № 735/2013 від 14.10.2013), відповідно до якого «видалення статті про офіційну уніформу для працівників прокуратури» характеризується як «втілення досить значного прогресу у виконанні вимог стандартів Ради Європи» (пункт 194) [6]. Отже, європейські експерти вітали той факт, що в Україні відмовилися від «прокурорських мундирів». Логічно виникає запитання: а чи доцільно повертатися до старого?

Також ми повністю погоджуємося з позицією Головного науково-експертного управління Апарату ВРУ, яке надавало Висновок на проект ЗУ «Про внесення змін до ЗУ «Про прокуратуру» щодо підвищення ефективності діяльності органів прокуратури» [7], у якому зазначалося, що «...наявність єдиного форменого одягу не пов'язана зі стимулюванням до якісної праці та кар'єрою у державних органах. Наявність офіційного форменого одягу в більшості випадків пов'язана з особливими

¹ Можливо, задля найповнішого регулювання в одному нормативно-правовому акті всіх питань організації органів прокуратури.

умовами його експлуатації при реалізації функцій державного органу. Спеціальну уніформу розробляють з метою створення максимального комфорту для виконання службових завдань у складних умовах. З огляду на функції сучасної прокуратури потреба у форменому одязі її працівників може мати виключно психологічне обґрунтування». Однак ми вбачаємо, що це «психологічне обґрунтування» буде, найімовірніше, не для всіх прокурорів, оскільки після кадрових механізмів очищення система органів прокуратури наповнилася особами, яким не присвоювали жодного разу класні чини і які не носили прокурорську форму.

Також у світлі обговорюваного питання доречно згадати про пропозиції закріплення норм щодо адвокатської форми – мантії, на що Верховний Суд України надавав висновок, у якому зазначалося, що надання адвокату права бути одягнутим у спеціальне вбрання під час судового засідання не може сприяти досягненню мети законопроекту щодо підвищення професіоналізму адвоката, моральному захисту як захисника у кримінальному процесі, а також не забезпечить додаткових гарантій рівноправного статусу адвоката в судовому процесі [8]. Власне, тотожне ми можемо сказати і про прокурора, адже вважаємо, що підвищення ефективності діяльності органів прокуратури неможливе через встановлення норми про формений одяг, так само не можемо сказати, що ці норми будуть додатковими стимулами для результативної роботи прокурорів. Ефективність прокурорської діяльності необхідно визначати через систему оцінювання якості роботи прокурорів та механізми притягнення до юридичної, зокрема дисциплінарної та кримінальної, відповідальності.

Ми розуміємо, звісно, що проектом закону пропонується затвердити формений одяг із певними знаками розрізнення, пов'язаними з класними чинами насамперед, а також, можливо, з указівкою на рівень чи спеціалізацію прокуратури. Проте виникає просте питання: яке принципове значення має для учасників судового провадження, наприклад, який класний чин має прокурор? Невже суддя буде більш прискіпливо ставитися до прокурора – юриста 1-го класу, порівняно з радником юстиції? Чи, можливо, вказівки прокурора з нижчим класним чином слідчий виконуватиме небало? Сподіваємося, що навряд. А для звичайних громадян класні чини прокурорів – взагалі, мабуть, незрозумілі слова.

До того ж нам не зрозуміла позиція щодо закріплення положення про випадки «Носіння форменого одягу працівниками прокуратури є обов'язковим при підтриманні публічного обвинувачення в суді у справах щодо злочинів проти основ національної безпеки України, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, військових кримінальних правопорушень та представництві інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом». З огляду на це, ми можемо розуміти таке. По-перше, носіння форменого одягу поза таких обов'язкових випадків не буде здійснюватися прокурорами, адже воно не імперативне, і також важко уявити ситуацію, коли прокурор ходить щодня в одному і тому ж комплекті одягу. Тут ідеться і про чистоту речей, і про якість тканини, з якої виготовлено цей формений одяг, і навряд чи держава може дозволити собі наразі забезпечити кожного (!) прокурора двома-трьома комплектами літніх / зимових / демісезонних речей з натуральних якісних тканин. Практика існування форменого одягу знає непоодинокі випадки того, що прокурори отримували лише частину «готової форми» (наприклад, зимову куртку стандартного розміру), а

саму форму отримували лише тканину, з якої за власні кошти мали її виготовити. Тож норма щодо безкоштовності форменого одягу є дещо сумнівною. Ці сумніви підсилюються відсутністю відповіді на таке запитання: за чий кошти прокурор повторно отримуватиме формений одяг у певних випадках (наприклад, пошкодження, зношення, невідповідність розміру)?

По-третє, специфіка обов'язкових випадків носіння форменого одягу така, що не вбачається можливим ведення цих видів діяльності абсолютно всіма прокурорами органів прокуратури. Це пов'язано і з рівнем органу прокуратури, у якому працює прокурор, і з підрозділом, у якому працює, і з розподілом службових обов'язків. Тож виникає ще одне питання – навіщо прокурору, який через об'єктивні причини не виконує функції, що стосуються обов'язкових випадків носіння форми, забезпечуватися нею за рахунок бюджетних коштів? Можливо, є сенс закріпити такі «обов'язкові випадки» за керівником органу прокуратури й лише його забезпечити формою?

Щодо того, щоб «встановити, що положення про формений одяг працівників органів прокуратури набиратимуть чинності з 01 січня 2024 року», то наголосимо на такому (повторимося, що не підтримуємо пропозиції щодо його запровадження). Автори законопроекту пропонують, щоб положення про формений одяг набирали чинності з 1 січня 2024 року. Тобто з 1 січня 2024 року прокурор вже зобов'язаний бути присутнім на судовому засіданні в форменому одязі, тобто необхідно виготовити цей одяг до вказаної дати. А чи це можливо? Навряд чи за відсутності на це фінансування з державного бюджету на відповідний рік. До того ж необхідно проводити різноманітні процедури державних замовлень, тендерів на розробку ескізів, виготовлення форми тощо, що вимагає тривалого часу та значних зусиль і витрат. А витрати можуть бути значними, адже перелік речей, що входять до форменого одягу, може бути об'ємним, та й сама форма дорога. Для прикладу надаємо певні посилання [9; 10].

До того ж триває військова збройна агресія проти держави, тож необхідне вирішення нагальних та гострих потреб сектору оборони, закривати питання забезпечення військових із державного бюджету. Якщо держава має кошти, які теоретично можуть бути направлені на форму прокурорам, то чи не доцільніше віддати їх на форму військовим, на оборону країни? Вважаємо, є більш нагальні й необхідні питання, що мають бути вирішені за кошти державного бюджету – сфера оборони, медична сфера, відбудова державного соціального сектору тощо.

До того ж автори законопроекту вказують, що «реалізація положень цього законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету, оскільки витрати на реалізацію передбачених змін будуть здійснюватися в межах виділеного бюджетного фінансування на забезпечення діяльності органів прокуратури на відповідний рік: на забезпечення форменим одягом працівників органів прокуратури – на 2024 рік...» (пункт 5 Пояснювальної записки до законопроекту) [11]. Отже, норма щодо фінансування на забезпечення форменим одягом працівників органів прокуратури та норма щодо початку запровадження обов'язковості носіння такого одягу суперечать одна одній.

Зважаючи на вищесказане, ми не можемо не погодитися з позицією тих фахівців, які зазначають, що має бути належно регульоване питання в українському законодавстві щодо офіційного одягу осіб, які належать до системи органів правосуддя. Ще у 2012 році до ВРУ подано зако-

нопроект № 1115 щодо адвокатської мантії, у пояснювальній записці до якого вказувалося, що «зважаючи на відсутність в українському законодавстві регулювання щодо офіційної форми та одягу адвокатів, які беруть участь у судових процесах, то на практиці зовнішній вигляд деяких адвокатів при провадженні ними своєї адвокатської діяльності викликає серйозні зауваження. У судах України, на жаль, можна спостерігати адвокатів у потертих джинсах, розтягнутому светрі, шортах, сандалях, без шарпеток; або в мініспідницях, туфлях на занадто високих підборах, з яскравим макіяжем тощо. Неохайність деяких адвокатів дискредитує почесну професію, знижує довіру до правосуддя та судового процесу в Україні» [12]. На жаль, певною мірою такі зауваження можуть стосуватися й прокурорів. У цьому аспекті важливими є такі нормативно-правові акти, як Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [13] та Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів [14]. Зокрема, стаття 20 Кодексу професійної

етики та поведінки прокурорів встановлює такі вимоги до зовнішнього вигляду прокурора: «Публічний характер діяльності прокурора та перебування під постійною увагою з боку суспільства покладає на нього особливі вимоги щодо відповідного зовнішнього вигляду. Прокурор під час виконання службових обов'язків має дотримуватися ділового стилю одягу, який вирізняється офіційністю, стриманістю та акуратністю» [14].

Висновки. Віддаючи належне прагненню правників та народних обранців до розробки положень, спрямованих на вдосконалення та модернізацію організації та діяльності прокуратури, слід зазначити, що необхідно до цього питання підходити соціально виважено, науково обґрунтовано та фінансово прораховано. На сьогодні відповідно до національного чинного законодавства та реальної ситуації нами не вбачається, що пропонувані зміни можуть системно розв'язати питання підвищення професійного рівня прокурорів чи слугуватимуть додатковим мотиватором у їхній діяльності.

Список використаних джерел

1. Подкопаяв С. В. Теоретико-правові засади модернізації прокуратури в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2021. 38 с.
2. Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення норм використання символіки та знаків розрізнення в органах прокуратури : проект закону України № 9452-1 від 19.07.2023 / Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42324> (дата звернення: 28.09.2023).
3. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 28.09.2023).
4. Про символіку Офісу Генерального прокурора : Указ Президента України № 506/2021 від 06.10.2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2021#Text> (дата звернення: 28.09.2023).
5. Бабкова В. С. Єдність системи прокуратури. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2020. Т. 19. 960 с.
6. Щодо проекту Закону України «Про прокуратуру». Висновок Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія), Директорату з прав людини (dhr), Генерального директорату з прав людини та верховенства права. URL: <https://tm.coe.int/1680097f7d> (дата звернення: 28.09.2023).
7. Висновок на проект закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо підвищення ефективності діяльності органів прокуратури». Головне науково-експертне управління Апарат Верховної Ради України / Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/49204> (дата звернення: 28.09.2023).
8. Мантії для адвокатів та прокурорів: недоречний церемоніал чи необхідний елемент судового процесу. Протокол. Юридичний інтернет-ресурс. URL: https://protocol.ua/ua/formenniy_odyag_dlya_advokativ/ (дата звернення: 28.09.2023).
9. Про затвердження норм забезпечення форменим одягом та спорядженням працівників служби судових розпорядників, правил носіння форменого одягу працівниками служби судових розпорядників та розміщення на ньому знаків розрізнення : Наказ ДСА України від 01.10.2004 № 171/04. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v71_0750-04#Text (дата звернення: 28.09.2023).
10. ДК 021:2015:18110000-3 Формений одяг (мантії для суддів). / PROZORRO. URL: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-12-14-014660-c?fbclid=IwAR1oCQUBljZjgGvIbegdY1x83X6xmoSK3fApivjrGXCne7zwad-XnPgTmE>. (дата звернення: 28.09.2023).
11. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо адвокатської мантії : проект закону № 1115 від 18.12.2012. / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45199 (дата звернення: 28.09.2023).
12. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби № 158 від 05.08.2016 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення: 28.09.2023).
13. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів : Всеукраїнська конференція прокурорів 27.04.2017 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text> (дата звернення: 28.09.2023).

References

1. Podkopaiev, S.V. (2021). *Teoretyko-pravovi zasady modernizatsii prokuratury v Ukraini* [Theoretical and legal foundations of the modernization of the prosecutor's office in Ukraine]. *Extended abstract of doctor's thesis*. 38 s. [in Ukrainian].
2. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro prokuraturu" shchodo udoskonalennia norm vykorystannia symboliky ta znakiv rozrznennia v orhanakh prokuratury [On amendments to the Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office" regarding the improvement of norms for the use of symbols and insignia in the prosecutor's office]: *Proiekt Zakonu Ukrainy № 9452-1 vid 19.07.2023/ Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42324> (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].

3. Pro prokuraturu [About the prosecutor's office]: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1697-VII / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
4. Pro symvoliku Ofisu Heneralnoho prokurora [About the symbols of the Prosecutor General's Office]: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 506/2021 vid 06.10.2021 / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2021#Text> (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
5. Babkova, V.S.(2020). Yednist systemy prokuratury. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia [The unity of the prosecutor's office system. Great Ukrainian legal encyclopedia] u 20 t. / Nats. akad. prav. nauk Ukrainy, In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho, Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho; redkol. V. Ya. Tatsii [ta in.]. Kharkiv : Pravo, 2020. T. 19. 960 s. [in Ukrainian].
6. Shchodo proiektu Zakonu Ukrainy "Pro prokuraturu". Vysnovok Yevropeiskoi komisii "Za demokratiiu cherez parvo" (Venetsianska komisiia), Dyrektoratu z prav liudyny (dhr), Heneralnoho dyrektoratu z prav liudyny ta verkhovenstva prava [Regarding the draft Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office". Conclusion of the European Commission "For Democracy through Law" (Venice Commission), Directorate for Human Rights (dhr), Directorate General for Human Rights and the Rule of Law]. Retrieved from: <https://rm.coe.int/1680097f7d> (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
7. Vysnovok na proiekt Zakonu Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro prokuraturu" shchodo pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti orhaniv prokuratury" [Conclusion on the draft Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office" on Improving the Efficiency of the Prosecutor's Office". The main scientific and expert administration of the Apparatus of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Holovne nauково-ekspertne upravlinnia Aparat Verkhovnoi Rady Ukrainy/Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: [https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/49204\(datazvernennia:28.09.2023\)](https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/49204(datazvernennia:28.09.2023)) [in Ukrainian].
8. Mantii dlia advokativ ta prokuroriv: nedorechnyi tseremonial chy neobkhdnyi element sudovoho protsesu. / Protokol. Yurydychnyi internet resurs Retrieved from: https://protocol.ua/ua/formenniy_odyag_dlya_advokativ/ (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia norm zabezpechennia formenym odiahom ta sporiadzhenniam pratsivnykiv sluzhby sudovykh rozporiadnykiv, pravyl nosinnia formenoho odiahu pratsivnykamy sluzhby sudovykh rozporiadnykiv ta rozmishchennia na nomu znakiv rozrznennia [On the approval of the norms for providing uniforms and equipment to bailiffs, the rules for wearing uniforms by bailiffs and placing insignia on them]: Nakaz DSA Ukrainy vid 01.10.2004 № 171/04. / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v71_0750-04#Text (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
10. DK 021:2015:18110000-3 Formenyi odiah (mantii dlia suddiv). / PROZORRO. Retrieved from: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-12-14-014660-c?fbclid=IwAR1oCQUBljZipgGvlbegdY1x83X6xmoSK3fA pivjrGXCne7zwad-XnPGtmE>. (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
11. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro advokaturu ta advokatsku diialnist" shchodo advokatskoi mantii [On amendments to the Law of Ukraine "On Advocacy and Advocacy" regarding the attorney's mantle]. Proekt Zakonu № 1115 vid 18.12.2012. / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45199 (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
12. Pro zatverdzhennia Zahalnykh pravyl etychnoi povedinky derzhavnykh sluzhbovtiv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia [On the approval of the General Rules of Ethical Behavior of Civil Servants and Local Self-Government Officials]. Nakaz Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby № 158 vid 05.08.2016. / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].
13. Kodeks profesiinoi etyky ta povedinky prokuroriv [Code of Professional Ethics and Conduct of Prosecutors]: Vseukrainska konferentsiia prokuroriv 27.04.2017 / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text> (data zvernennia: 28.09.2023) [in Ukrainian].

Borodina Iryna,

PhD in Law, Associate Professor

(Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7611-6575>

Dudchenko Oleksandr,

PhD in Law, Associate Professor

(Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4733-2139>

PROBLEMATIC ASPECTS OF IMPROVING REGULATIONS ON THE USE OF SYMBOLS AND DISTINCTIVE SIGNS IN THE PROSECUTOR'S OFFICE OF UKRAINE

The article is dedicated to the analysis of bills registered in the Verkhovna Rada of Ukraine concerning the refinement of norms for using symbols and distinctive signs within the prosecutorial bodies. The study evaluates the feasibility and necessity of enhancing legal standards related to the use of such symbols, official uniforms, and distinctive badges in prosecutorial institutions and proposes an individual perspective on these mechanisms.

An in-depth analysis has been undertaken on alternative bills registered in the Verkhovna Rada of Ukraine addressing specific aspects of prosecutorial reform. In the context of the study's focus, some provisions of the draft Law on Amendments to the Law of Ukraine "On the Prosecution" regarding the improvement of norms for using symbols and distinctive signs in

the prosecutorial bodies have been dissected. The proposed amendments to the Law of Ukraine “On the Prosecution” are: a) to legally stipulate the use of symbols and distinctive signs in prosecutorial bodies and also to define the mandatory cases when prosecutors should wear their official uniforms (amendments to Article 85-1 of the Law of Ukraine “On the Prosecution”); b) to enact that the provisions on the official clothing for prosecutorial staff come into effect from January 1, 2024.

Reflections and observations have been shared concerning the need for legislative regulation of the use of symbols and distinctive signs in prosecutorial bodies and about establishing, on a legislative level, the mandatory cases when prosecutors should wear official attire.

After a systematic analysis of the proposed changes and the current legislation of Ukraine, considering modern state-legal realities, it's highlighted that the introduction of official attire in prosecutorial bodies should be approached with social consideration, scientifically justified, and financially calculated. Emphasis is placed on the notion that, based on the current national legislation and the actual situation, it's unclear whether the proposed changes can systematically address the issue of enhancing the professional level of prosecutors or serve as an additional motivator in their activities.

Key words: *prosecution, prosecutorial activity, rank designations, prosecutors' uniforms, legal status of a prosecutor.*

Надіслано до редколегії 27.09.2023